

О.В. Коломієць

*кандидат політичних наук, старший науковий співробітник
науково-дослідного інституту Міністерства оборони України*

КОНЦЕПЦІЯ «СПІВТОВАРИСТВА БЕЗПЕКИ» АСЕАН ЯК ГЕОПОЛІТИЧНА МОДЕЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття аналізує концепцію колективної безпеки АСЕАН, її становлення та перспективи розвитку в новому тисячолітті. На підставі проведеного аналізу розглянуто її характеристики, запропоновано класифікацію моделі національної безпеки АСЕАН, а також здійснено її оцінку в якості можливої загрози національній безпеці України.

Ключові слова: АСЕАН, геополітика, національна безпека, концепція, модель.

Переважна більшість наукових досліджень в сфері національної безпеки спрямована на аналіз політики безпеки певної держави, оскільки остання її об'єктом. Однак, на думку автора, виникає необхідність виділення в окремих клас моделей нацбезпеки наддержавних утворень у вигляді різноманітних військово-економіко-політичних блоків, оскільки останнім поряд з існуючими загальними властивостями окремої держави, притаманні характерні особливості саме як об'єднання держав-учасниць.

Зазначені особливості виявляються в залученні до сил та засобів забезпечення національної безпеки загальних колективних військових об'єднань, об'єднаних підрозділів правоохоронних органів, міждержавних судових систем з особливим статусом, а також створення наддержавних органів державної влади та управління.

До геополітичних моделей нацбезпеки, на думку автора, можна віднести відповідні моделі Північноатлантичного Альянсу, Європейського Союзу, АСЕАН, Співдружності

Незалежних держав, з певними обмеженнями Африканський Союз, АНЗЮС тощо.

Сучасні наукові дослідження в галузі політики безпеки і оборони АСЕАН носять емпірично-економічний характер і ґрунтуються на зображенні Асоціації як регіональної економічної організації, яка була такою на початку свого існування. Внаслідок чого майже відсутні системні наукові дослідження в зазначеній сфері, використання раціонально-діалектичного підходу до аналізу концепції безпеки і оборони та системи цілому.

Проблеми національної безпеки АСЕАН та Південно-Східної Азії досліджують світові, російські та українські вчені: Со Мі Е, М. Келінг, П. Ківімакі, Фам Дик Тханг, Чан Хьєп, С. Биліняк, Л. Васильєв, К. Колдунова, Є. Колосов, М. Малетін, Э. Миракян, Д. Мосяков, І. Шопина, В. Головченко, В. Крижанівський, І. Крупський, О. Кузнецов, Є. Макаренко, А. Москаленко, Г. Перепелиця, О. Пономарів, Г. Почепцов, Т. Приступенко, В. Різун, Н. Сидоренко, А. Чічановський та ін.

Метою статті є аналітичне дослідження концепції колективної безпеки АСЕАН з метою визначення характерних рис останньої та класифікації моделі нацбезпеки, а також її оцінки в якості можливої загрози національній безпеці України.

Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) була створена за рішенням конференції міністрів закордонних справ Індонезії, Малайзії, Сінгапуру, Таїланду і Філіппін в серпні 1967 року в Банкоку. В прийнятій Декларації АСЕАН ставилися наступні цілі [1–5]:

- прискорення економічного розвитку, соціального й культурного прогресу країн Південно-Східної Азії;
- зміцнення миру і регіональної стабільності; розширення активного співробітництва і взаємодопомоги в галузі економіки, культури, науки, техніки і підготовки кадрів;
- розвиток більш ефективного співробітництва в сфері промисловості і сільського господарства; розширення взаємної торгівлі і підвищення життєвого рівня громадян країн-учасниць;

– установа мцного і взаемовигідного співробітництва з іншими міжнародними і регіональними організаціями.

Вочевидь наявні соціально-економічні завдання з метою розвитку зазначеного регіону, питання оборони і безпеки не включалися до порядку денного. Проте вже в зазначеній декларації вбачаються намагання учасників розвивати політичне співробітництво, оскільки з самого початку своєї діяльності Асоціація вирішувала політичні завдання [6, с. 43; 7, с. 453].

Аналіз існування АСЕАН свідчить про невеликий досвід Асоціації в сфері функціональної економічної і політичної інтеграції. З одного боку, таку обмежену функціональну складову організації можна віднести на рахунок тих базових параметрів, які споконвічно були закладені в якості фундаменту діяльності АСЕАН: принцип суверенної рівності і невтручання у внутрішні справи один одного [4–10].

З іншого боку, переважна більшість дослідників вважають, що реальне завдання АСЕАН полягало не в досягненні певних інтеграційних завдань, а в зниженні ризику міждержавної конфронтації і насильства в цілому. Вочевидь, за час свого існування Асоціація досягла істотного прогресу як у сфері політичної, економічної модернізації, так і на шляху мирного розвитку.

Якщо задля дослідження причин виникнення АСЕАН використовувати критерій кількісного виміру конфліктів, то за наслідками аналізу можна констатувати, що після вступу держав Південно-Східної Азії до Асоціації скоротилася кількість міждержавних конфліктів безпосередньо між країнами-членами АСЕАН. При цьому участь в регіональному об'єднанні не означало прагнення до транснаціонального або наднаціонального союзу, а скоріше до створення інституціональному формату мирного узгодження позицій [7–12].

Важливим кроком у політичному становленні АСЕАН стала Куала-Лумпурська декларація 1971 року про зону миру, волі і нейтралітету в Південно-Східній Азії. В ній проголошувалася мета нейтралізації регіону, вимагалася від

країн-учасниць вжиття необхідних зусиль щодо забезпечення визнання і поваги регіону як зони, що не приймає втручання ззовні. План нейтралізації допускав врегулювання суперечностей на двох рівнях: серед самих членів АСЕАН та між Асоціацією й позарегіональними державами, готовими прийняти зобов'язання визнати нейтральний статус асеанівського субрегіону і гарантувати невтручання в його внутрішні справи [2–11].

Навесні 1975 року завершення Другої Індокитайської війни на порядок денний поставило питання колективної безпеки країн-учасниць АСЕАН. На першому саміті АСЕАН на о. Балі (Індонезія) були схвалені Договір про дружбу і співробітництві в Південно-Східній Азії і Декларація про згоду. Перший документ закріпив принципи, якими держави-засновники Асоціації зобов'язалися керуватися у взаємних відносинах, а також у врегулюванні виникаючих спорів і конфліктів: мирне вирішення виникаючих взаємних протиріч в інтересах зміцнення миру в регіоні; відмова від загрози застосування сили; вирішення спірних питань шляхом колективних партнерських переговорів. Також Договір проголошував ідею перетворення Південно-східної Азії на зону миру, свободи і нейтралітету. У Декларації про згоду проголошувалося, що «п'ятірка», яка її заснувала, спільно та індивідуально буде прагнути до створення сприятливих умов для встановлення і розвитку співробітництва між державами регіону [2–12].

З самітом пов'язано інституціональне оформлення як Асоціації, так і її керуючих структур: ухвалене рішення про створення постійного Секретаріату АСЕАН і призначення генерального секретаря за принципом ротації, досягнуто домовленість про організацію міжпарламентської асоціації АСЕАН (Asian Interparliamentary Organisation – AIPO). Першим генеральним секретарем став індонезійський дипломат Хартано Ректохарсоно. Проте питання колективної безпеки окремо не розглядалися. Протягом 70-х – 80-х років ХХ століття як науковці, так і політики проблеми забезпечення колективної

безпеки Асоціації пов'язувалися з нейтральним статусом регіону і проголошенням його без'ядерного статусу. [7–12].

Зазначена тенденція забезпечення колективної безпеки Асоціації політикою нейтралітету і без'ядерного статусу була домінантною до початку 90-х років минулого століття.

Радикальна активізація АСЕАН почалася тільки після закінчення холодної війни. До цього часу в Асоціації сталися кількісні і якісні зміни. У 1995 році до неї вступив В'єтнам, а наприкінці минулого тисячоліття Лаос, М'янма і Камбоджа. Султанат Бруней був прийнятий ще у 1984 році після отримання незалежності. Острівній державі Папуа-Новая Гвінея, що формально належить до Океанії, у 1976 році був наданий статус спостерігача (з 1981 року – спеціального спостерігача). У 2002 році аналогічний статус спостерігача отримав і Східний Тимор (Тимор-Лешти). Також заявку на отримання статусу спостерігача подала і Австралія, проте це питання доки не розглядалося.

Таким чином, зі спочатку субрегіональної організації до кінця 90-х років минулого століття АСЕАН перетворилася на регіональне об'єднання держав Південно-Східної Азії. Уперше десять держав регіону, дуже різні за політичним і соціальним устроєм, рівнем економічного розвитку, опинилися разом у одному міжнародному інституті. Це об'єднання мало постійно діючу систему консультацій на рівні вищого керівництва і політичних еліт, що створили специфічну азіатську культуру політичного діалогу, що дістала назву «Підхід АСЕАН» або «метод АСЕАН» (ASEAN Way). Завдяки цьому методу вирішення суперечок, неодноразово виникаючі протиріччя між членами Асоціації жодного разу не переросли до озброєної конфронтації. Міцність АСЕАН відбивала реальність співвідношення сил в регіоні Південно-Східної Азії та навкруги.

Разом з тим, лише у 1995 році держави-учасниці зуміли підійти до підписання Договору про створення в Південно-Східній Азії зони, вільної від ядерної зброї (South-East Asia Nuclear Free Zone). Разом з тим зазначене питання не вирішене до сих пір: для його практичної чинності необхідно підписання

окремого протоколу Договору всіма ядерними державами. Підписання зазначеного протоколу гальмують розбіжності в питаннях щодо ядерного статусу Індії та Пакистану. Від визнання або невизнання ядерного статусу цих країн з боку АСЕАН та інших ядерних держав на пряму залежить доля Договору [6–16].

У 1994 році у межах превентивної дипломатії, з ініціативи АСЕАН був запущений механізм Асеанівського регіонального форуму, завданнями якого є забезпечення завдяки діалогу й консультаціям безконфліктного розвитку як регіону Асоціації, так і в Азійсько-Тихоокеанському регіоні в цілому. У щорічних засіданнях до країн-учасниць АСЕАН залучаються їх позарегіональні партнери по діалогу, серед них Росія, США, Китай, Японія та ін. Учасники регіонального форуму ставлять завдання просуватися від здійснення заходів довіри через превентивну дипломатію до створення надійної системи безпеки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, шляхом залучення до співробітництва як міжурядових, так і громадських організацій та академічних установ [8–15].

Регулярний характер набули щорічні постміністерські зустрічі з представниками регіональних партнерів (США, Канада, Японія, Південна Корея, Китай, Росія, Австралія, Нова Зеландія, Індія, ЄС) за схемою «десять плюс один», тобто асеанівська «десятка» плюс один з партнерів. Щорічне проведення асеанівських заходів виглядають так: конференція міністрів закордонних справ АСЕАН, наради регіонального форуму з безпеки, постміністерські зустрічі з позарегіональними партнерами [5–10; 13–16].

Отже, аналіз свідчить про те, що на межі тисячоліть проблеми колективної безпеки АСЕАН вирішували шляхом протекціонізму, намагаючись залучити до співробітництва провідні світові держави.

Лідери країн АСЕАН упродовж усієї 35-літньої історії Асоціації категорично відхиляли можливість і бажаність її трансформації у військово-політичний блок, підставами чого є наступні об'єктивні причини: різний досвід участі Збройних Сил

країн-членів у процесі досягнення національної незалежності і пов'язаний із цим менталітет військових держав АСЕАН; взаємні територіально-прикордонні претензії, що зберігаються між асеанівськими партнерами; відсутність виробничо-технологічної бази стандартизації й уніфікації озброєнь і військової техніки, орієнтація на різні зовнішні джерела постачання озброєнь; розуміння того, що сукупний оборонний потенціал АСЕАН не здатний виявити серйозної протидії зовнішнім загрозам або прямим агресивним діям [8–11; 15–21].

З урахуванням перерахованих чинників, військове співробітництво в межах АСЕАН споконвічно мало характер двосторонньої або тресторонньої взаємодії щодо припинення ліворадикальних повстанських рухів у суміжних районах (Малайзія – Таїланд, Малайзія – Індонезія), обміну розвідувальною інформацією, проведенню спільних навчань.

У зв'язку зі спадом повстанських рухів наприкінці минулого століття, акцент змістився на спільні дії проти нелегальної міграції, піратства, торгівлі наркотиками, а на початку нового тисячоліття – проти регіонального тероризму [5–11; 15–21].

На даний час країни-учасниці АСЕАН, оцінюючи військово-політичну обстановку в регіоні як стабільну, прагнуть до збереження балансу сил найбільших держав в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні зі збереження військової присутності США. Разом з тим, Таїланд і Філіппіни зберігають чинними військово-політичні угоди з Вашингтоном про спільну оборону і надання військової допомоги. Територія зазначених країн використовується для підтримки американської присутності в регіоні, транзиту Військово-Повітряних і Військово-Морських Сил Сполучених Штатів для операцій в «гарячих точках», включаючи Перську затоку. В рамках глобальної антитерористичної кампанії США, на Філіппінах була розміщена група американських військовослужбовців для боротьби з місцевим терористичним угрупованням «Абу-Сайяф». Малайзія і Сінгапур є учасниками «п'ятисторонньої оборонної угоди»

разом з Великобританією, Австралією і Новою Зеландією [5–10; 15–22].

На початку нового тисячоліття намітився новий градієнт у військово-політичних доктринах країн-учасниць Асоціації з метою адекватного реагування на мінливу ситуацію в регіоні. Сучасні фахівці вважають, що це пов'язано зі зростанням потенціалу Китаю, який перетворився в регіональну військову наддержаву. Серед інших причин можна назвати економічні втрати від прибережного піратства, незаконної міграції і контрабанди. Країни АСЕАН наголошують на оснащенні Збройних Сил сучасними системами зброї, здатними забезпечити оборону своєї території, а також морській акваторії – зони економічних інтересів цих країн [8–11; 17–22].

Серед труднощів, що виникають при забезпеченні політики безпеки АСЕАН у найближчому майбутньому, є:

- адаптація нових членів у рамках Асоціації і подолання нерівностей розвитку на основі ринкової економіки з різною часткою державного втручання;

- суперечності між збереженням нинішнього міждержавного статусу Асоціації і просуванням до організації з наднаціональними керівними органами за прикладом Європейського Союзу;

- питання про національну автентичність Індонезії (унітарне або федеральне об'єднання, перспектива розпаду і міжетнічних конфліктів за прикладом колишньої Югославії);

- територіально-прикордонні суперечки всередині Асоціації (Малайзія – Сінгапур, Малайзія – Філіппіни, Малайзія – Індонезія);

- питання, пов'язані із включенням країн АСЕАН до процесу глобалізації: реформа владних структур, подолання негативних соціально-економічних наслідків;

- перспектива поглинання Асоціації за рахунок створення масштабнішого Східно-Азіатського економічного співтовариства шляхом залучення до членства однієї з провідних країн регіону [8–10; 15–21].

Зазначені фактори послабляють процес регіональної інтеграції в рамках АСЕАН і роблять її більш «конфедеративною» організацією ніж Європейський Союз. Разом з тим, спостерігається намагання наближення політики колективної безпеки Асоціації до стандартів НАТО і ЄС.

З метою оновлення як організації в цілому, так і політики колективної безпеки у 1997 році на Куала-Лумпурському саміті країни-учасниці затвердили концепцію «АСЕАН – 2020», яка проголошувала Співтовариство безпеки АСЕН (СБА), котре необхідно сформувати до 2015 року. На Балійському саміті 2003 року лідери Асоціації прийняли Другу декларацію згоди (Балійська згода II) [19–23].

Регламентуючі документи стосовно СБА носять загальний характер, не конкретизуючи певних форм зазначеного міжнародного, не маючи на меті створення будь-яких спільних миротворчих контингентів. Джерелами є Договір про дружбу і співтовариство 1976 року, Манільська Декларація 1992 року, Бангкокський договір 1995 року, Друга декларація згоди і концепція «АСЕАН – 2020». Зазначені міжнародні нормативні акти зобов'язують учасників в жодному разі не використовувати силу під час вирішення будь-яких регіональних проблем, розглядати власну безпеку як частину загальної безпеки регіону, керуючись єдиною оцінкою ситуації і завданнями, що витікають з неї [16–23].

Структура СБА спирається на регулярні зустрічі міністрів закордонних справ і оборони, які відповідають за виконання спільно прийнятих планів дій. Вони зобов'язані звітувати перед Радою АСЕАН і вносити пропозиції з найбільш важливих питань. У разі потреби вони можуть і самі вживати заходи, сприяючі зміцненню СБА. Вони виробили свою програму співпраці в області безпеки, яка передбачає встановлення системи сповіщення про піратські напади, регулярний обмін інформацією, проведення спільних навчань і підготовку кадрів у військових учбових закладах держав АСЕАН і країн – партнерів по діалогу.

Щорічно проводяться спільні навчання ВПС і ВМС з протидії актам тероризму і морського піратства. Суттєву допомогу в сфері оборонної співпраці країни АСЕАН отримують від США, Японії і Китаю.

Окрім офіційних зустрічей міністрів оборони періодично проводяться конференції начальників Генеральних штабів, керівників видів Збройних Сил, начальників військових учбових закладів та ін. [17–22].

Провідною структурою обговорення політичних проблем міжнародної та регіональної безпеки в системі Асоціації є створений в 1994 році постійно діючий Форум АСЕАН з питань регіональної безпеки (АРФ). Форум проводиться на щорічній основі і не зв'язаний з проведенням самітів АСЕАН.

Головна мета АРФ – координація політики в сфері безпеки завдяки обміну думками з актуальних проблем регіонального і світового розвитку, консультацій дипломатичних відомств з метою вироблення заходів довіри і превентивної дипломатії для запобігання і врегулювання конфліктів у регіоні, засідання АРФ після постміністерських конференцій. Їм передують зустрічі старших посадовців (як правило, на рівні заступників міністрів закордонних справ або послів з особливих доручень), а також міжсесійні засідання численних робочих груп.

За роки існування АРФ поступово перетворився на авторитетний і впливовий форум, що чинить реальну стабілізуючу дію на політичні процеси в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Сьогодні це найбільш широкий по охопленню багатосторонній і багаторівневий інститут в регіоні, який покликаний сприяти об'єднанню зусиль держав у сфері безпеки. Перед ним поставлено головне завдання – організувати конструктивний діалог АСЕАН з партнерами в цілях зміцнення довіри, розвитку превентивної дипломатії, вироблення загальних підходів до врегулювання конфліктів. Зараз в нього входять 26 національних держав, а також ЄС, і це – представницький форум, де в конструктивному ключі на основі принципів АСЕАН обговорюються проблеми не лише регіональної, але і глобальної безпеки [17–21].

В Асоціації «співтовариство безпеки» офіційно тлумачать як «взаємозалежність безпеки», що передбачає наступні компоненти: формування і сприйняття певних норм поведінки; попередження конфліктів (превентивна дипломатія); врегулювання конфліктів політичними засобами та механізми їх реалізації. «Співтовариство безпеки» є формою співробітництва держав, національна безпека яких настільки взаємопов'язана, що її неможливо розглядати окремо одну від одної, коли національні інтереси в сфері оборони і безпеки кожної окремо взятої країни перебувають в залежності від наслідків для всієї спільноти країн. Разом з тим, СБА не передбачає утворення військової організації, ніяких колективних збройних сил для координації дій генеральних штабів країн-учасниць [18–23].

Таким чином, «Співтовариство безпеки» не має вертикально-інтегрованої структури, яка потребує тривалого процесу узгодження рішень, тому важко навіть уявити «обличчя» останнього. Проте, на даний час лідери АСЕАН дотримуються лінії збереження всіх діючих принципів Асоціації після 2015 року.

Вочевидь, що на початку нового тисячоліття проблеми безпеки в регіоні пов'язані, насамперед, не з міжнародними відносинами і протиріччями між великими державами, а з новими загрозами «особистій безпеці» країн-учасниць у вигляді стихійних лих і епідемій, що звалилися на держави Південно-Східної Азії.

Проведений аналіз концепції безпеки АСЕАН свідчить про те, що остання в новому тисячолітті набуває яскраві ознаки та ідеологічне «забарвлення» геополітичної моделі національної безпеки.

Аналізуючи альтернативні погляди на політику безпеки АСЕАН можна констатувати, що відповідно до існуючої концепції Асоціація об'єктивно не генеруватиме для України системної та довгочасної загрози. Проте існує реальна загроза зміни статусу України з нейтральної держави на державу-загрозу або державу-конкурента, у разі інтеграції останньої до будь-яких військово-політико-економічних союзів на чолі з Росією.

Література

1. Декларация АСЕАН // Дипломатический вестник. – 2003. – № 11. – С. 67–70.
2. АСЕАН в системе международных политических отношений / Отв. ред. Г. И. Чуфрин и др. – М.: Наука, 1993. – 231 с.
3. Малетин Н. П. АСЕАН: три десятилетия внешней политики (1967-1997 гг.): учеб. пособие. Ч. 1 / Н. П. Малетин. – МГИМО(У) МИД РФ. – М., 1997. – 80 с.
4. Малетин Н. П. АСЕАН: три десятилетия внешней политики (1967-1997 гг.): учеб. пособие. Ч. 2 / Н. П. Малетин. – МГИМО(У) МИД РФ. – М., 1999. – 208 с.
5. Особенности пути социально-экономического развития стран АСЕАН / Под ред. Фам Дык Тханга. – Ханой: Изд-во "Общественные науки", 2001. – 478 с.
6. Чан Хьеп. История Ассоциации государств Юго-Восточной Азии (АСЕАН) 1967 –2000 гг. / Хьеп Чан. – М., 2002. – 158 с.
7. Восток / Запад: Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений. Учебное пособие / Под редакцией А. Д. Воскресенского. – М.: МГИМО (У); РОССПЭН, 2002. – 528 с.
8. Чан Хьеп. Социально-экономические проблемы ассоциации стран Юго-Восточной Азии (1967-2000): дис. ... д-ра ист. наук : 07.00.03 / Хьеп Чан. – Москва, 2003. – 350 с.
9. Со Ми Э (РК). Ассоциация стран Юго-Восточной Азии (АСЕАН) во внешней политике СССР / РФ 1967-2002 гг.: дис. ... канд. ист. наук: 07.00.15 / Э Ми Со. – Москва, 2003 – 258 с.
10. Колдунова Е. В. АСЕАН: проблемы регионализма и перспективы интеграционных процессов / Е. В. Колдунова // Юго–Восточная Азия: актуальные проблемы региона. – 2008. – № 11. – С. 28–37.
11. Миракян Э. Г. АСЕАН – ЕС. Сотрудничество и региональные интеграции 1967-2008: дис. ... канд. ист. наук: 07.00.03 / Эрик Грачевич Миракян. – М., 2010. – 176 с.

12. Kivimaki T. Pouer, Interest of Culture – is There a Paradigm That Explains ASEANs Political Role Best? – *The Pacific Review* 2008 – Vol. 21. – № 4. – P. 431–439.
13. Куала-Лумпурская декларация АСЕАН 1971 года [Электронный ресурс] // – Режим доступа: <http://www.aseansec.org/3629.htm> – Загл. с экрана.
14. Декларация про согласие АСЕАН 1975 года [Электронный ресурс] // – Режим доступа: <http://actrav.itcilo.org/actrav-english/telearn/global/ilo/blokit/aseacord.htm> – Загл. с экрана.
15. Былиняк С. А. Страны Юго-Восточной и Восточной Азии: экономическое развитие до и после кризиса / С. А. Былиняк // Юго-Восточная Азия в 2007 г. Актуальные проблемы развития. – М., Институт востоковедения РАН, 2007. – 128 с.
16. Шопина И. П. Выигрыши «больших» и «малых» стран от интеграции в рамках АСЕАН /И. П. Шопина // *Пространственная экономика*. – 2008 – № 3. – С. 86–95.
17. Фам То Нга. Страны АСЕАН: ориентиры инновационного пути развития / Нга То Фам // *Вестник института экономики РАН*. – 2008. – № 3. – С. 279–287.
18. Колосов Е. Н. Новые индустриальные страны Юго-Восточной и Восточной Азии / Е. Н. Колосов. – М.: Изд-во РУДН, 2009. – 55 с.
19. Мосяков Д. В. АСЕАН и борьба за преобладающее влияние в Юго-Восточной Азии / Д. В. Мосяков, В. Г. Орлов // *Юго-Восточная Азия: актуальные проблемы региона*. – 2009. – № 12. – С. 256.
20. АСЕАН в начале XXI века. Актуальные проблемы и перспективы / Л. Е. Васильев [и др.] – М.: ИД «ФОРУМ», 2010. – 368 с.
21. Mohamad Faisol Keling. The development of ASEAN from strategic approache / Mohamad Faisol Keling [and ets.] // *Asian Social Science*. – 2011. – Vol. 5. – № 7. – P. 169–189.
22. Facts on International Relations and Security Trends Database [Электронный ресурс]/ – Режим доступа: <http://first.sipri.org>
23. ASEAN VISION 2020 [Электронный ресурс]/ – Режим доступа: <http://www.aseansec.org/5228.htm>

Article analyzed the concept of collective security ASEAN, its formation and development prospects in a new millennium. On the basis of the spent analysis its characteristics are considered, classification of model of national security of the ASEAN is offered, and also its estimation as possible threat of national security of Ukraine is carried out.

Keywords: ASEAN, geopolitics, national security, concept, model.

Статья анализирует концепцию коллективной безопасности АСЕАН, ее становление и перспективы развития в новом тысячелетии. На основании проведенного анализа рассмотрены ее характеристики, предложена классификация модели национальной безопасности АСЕАН, а также осуществлена ее оценка в качестве возможной угрозы национальной безопасности Украины.

Ключевые слова: АСЕАН, геополитика, национальная безопасность, концепция, модель.